

Igazgatói köszöntő

A 2006-ban alapított ELTE Konfuciusz Intézet Magyarország legrégebbi és legnagyobb kínai kulturális intézete, amelynek elsődleges feladata az, hogy a kínai nyelvet és kultúrát megismertesse és népszerűsítse hazánkban. 15 éves fennállása óta az intézet munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. Többek között négy alkalommal kapta meg a Kínai Nyelvoktatási Tanács kiváló minősítését, 2015-ben Shanghajban Modell Konfuciusz Intézetté választották, 2020-ban pedig a „Kiváló Kínai Nyelvvizsgaközpont” kitüntetésben részesült.

Az intézetben aktív nyelvoktatási tevékenység folyik, évente mintegy 2-3000 diák részvételével. Nemcsak a közoktatásban vagyunk jelen általános, középiskolai és egyetemi szinten is, hanem intézetünk a kínai nyelvtanár-képzésben is jelentős szerepet tölt be, hiszen 2014-ben itt alakult meg a Közép- és Kelet-európai Tanárképző Központ, amely egyedülálló a világon. Intézetünk emellett sokrétű tudományos tevékenységet is folytat sinológiai konferenciák szervezésén, szakfolyóiratok és tanulmánykö-

tetek publikálásán át a 2019-ben megjelentetett Kínai–Magyar nagyszótár kiadásáig.

A nyelvoktatás mellett kiemelt feladataink közé tartozik a tudományos ismeretterjesztés és a művelődésszervezői munka is, hiszen éves szinten több mint 50 kulturális programot rendezünk. Az intézet legjelentősebb programjai között szerepel a Kínai Holdújévi ünnepség, illetve a Konfuciusz-nap, de olyan országos jelentőségű programsorozatokhoz is csatlakozunk mint a Múzeumok Éjszakája vagy a Kutatók Éjszakája.

Az évente megjelenő *Konfuciusz Krónika* című magazinunk az intézet változatos munkájába nyújt betekintést a teljesség igénye nélkül, illetve a kínai kultúra különböző területeiről közöl ismeretterjesztő írásokat, amelyekhez jó szórakozást kívánunk!

Prof. Dr. Hamar Imre
ELTE Konfuciusz Intézet igazgató

院长致辞

创建于2006年的罗兰大学孔子学院是匈牙利成立最早、规模最大的汉语文化机构，学院的首要任务是在匈牙利传播和推广中国语言与文化。成立15年来，学院工作屡获殊荣。其中曾4次荣获汉办“先进孔子学院”称号，2015年在上海被评选为“示范孔子学院”，2020年被授予“汉语考试优秀考点”奖。

学院积极开展语言教学活动，每年有大约2000-3000名学生参与其中。我们的教学活动不仅体现在包括小学、中学和大学在内的公共教育层面，同时我院在汉语教师培训领域也发挥着重要作用，2014年，全球唯一的中东欧汉语教师培训中心就在我院揭牌成立。此外，我院还通过组织汉学研讨会、发布学术集刊与著作等方

式开展了不同层次的科研活动，并于2019年出版了《汉匈词典》。

除语言教学外，科普及文化组织工作也是我院的主要任务，我们几乎每年都会举办50余场文化活动。学院最主要的文化活动包括中国春节以及孔子学院日，此外，我们也会参与一系列全国性的重要活动，例如“博物馆之夜”或“学者之夜”。我院每年出版的《孔子学院通讯》杂志是了解学院主要工作的一个窗口，也是通过发表文章对不同领域中国文化进行推介的一个平台，愿我们的刊物为读者带去快乐！

罗兰大学孔子学院院长、教授
郝清新博士

Miért tanuljunk kínaiul?

A kínai nyelv megismerése nemcsak jó befektetés, hanem általa hozzáférhetünk Kína rendkívül gazdag kultúrájához is, amely hihetetlenül sokszínű, értékes kulturális kincsekkel gazdagította az emberiséget.

Az emberiség több mint egyötödének kínai az anyanyelve, a kínai az ENSZ hivatalos nyelveinek egyike.

Kína ma a világ egyik legfontosabb gazdasági, politikai, kulturális nagyhatalma, így az élet szinte minden területén megkerülhetetlen.

A kínai cégek behálózák a világot, és e cégek mindegyikének szüksége van kínaiul jól beszélő szakemberekre.

Kínainyelv-tanfolyamok az ELTE Konfuciusz Intézetben

Az ELTE Konfuciusz Intézet rendszeresen indít különböző szintű kínainyelv-tanfolyamokat. Nyelvtanfolyamainkat kínai anyanyelvű vagy Kínában képzett tanárok tartják.

A kínai nyelv nem is olyan nehéz, mint ahogy azt sokan gondolják. Nyelvtana a világon az egyik legegyszerűbb (*nincsenek toldalékok, nemek, számok, esetek*), egyedül a zenei hangsúlyok és az írás jelenthetnek problémát.

Ám azt a 3000 írásjegyet megtanulni, amelyet a mindennapi életben használnak, egyáltalán nem boszorkányság! Tanfolyamainkra, programjainkra mindenkit szeretettel várunk!

Tisztelt Olvasó!

亲爱的读者：

Az elmúlt egy évben a kedvezőbb járványügyi helyzetnek köszönhetően számos eseményt meg tudtunk tartani, ezek közül is a legjelentősebb a jubileumi rendezvényünk: idén ugyanis megünnepelhettük intézetünk fennállásának 15 éves évfordulóját. Gálaműsorunk egyszerre volt látványos, ugyanakkor mértéktartó is, tükrözve ezzel az ELTE Konfuciusz Intézet szellemiségét. Örömmel számolunk be arról is, hogy újabb megtiszteltetés ért bennünket, hiszen ismét „Kiváló Kínai Nyelvvizsgaközpont”-nak minősítették az ELTE Konfuciusz Intézetet. A kínai nyelv-tanulás töretlen népszerűségét pedig mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a márciusi kínai szintfelmérő vizsgánkon (HSK) rekordszámú résztvevővel számoltunk, ezen a napon összesen 397 nyelvvizsgázót fogadtunk.

Az ELTE Konfuciusz Intézetben belül, a Közép- és Kelet-európai Regionális Tanárképző Központ 2014 óta működik, és továbbképzést szervez a régió országaiban oktató kínai nyelv-tanároknak. Az említett intézmény nemcsak a régióban egyedülálló: ez a Nyelv-oktatási és Együttműködési Központ egyetlen, Kínán kívül elismert kínai tanárképző központ, amelyet az Emberi Erőforrások Minisztériuma is támogat. A mögöttünk álló év szintén fontos pillanataként tartjuk számon, hogy megalakult a Közép- és Kelet-európai Kínai Nyelvtanárok Egyesülete is a 9. tanárképző tréning alkalmával. Az egyesület fontos hidat jelent Kína és Magyarország, illetve a közép- és kelet-európai országok között. A kilencedik, többnapos továbbképzésre 14 országból érkeztek oktatók, hogy gazdagíthassák nyelvtanári szaktudásukat.

Emellett természetesen folytattuk megszokott tevékenységeinket, az oktatás, a kulturális rendezvények, előadások és konferenciák szervezését.

A kínai nyelv iránt érdeklődőket továbbra is várják az ingyenes jelenléti „ismerkedős” nyelvtanfolyamaink, valamint különböző nyelvi szinteken folyamatosan indulnak jelenléti, és online kurzusok. Ugyanígy intézetünkben állandó taijioktatás zajlik, és egyéb művészeti, kalligráfiai és festészeti tanfolyamok is várják az újonnan csatlakozókat, mindemellett igyekszünk a legkülönbözőbb rendezvényeken kulturális programjainkkal jelen lenni, hogy általuk a kínai kultúrát az ország minél több pontjára elvigyük.

A *Konfuciusz Krónika* a korábbi évfolyamokhoz hasonlóan változatos, érdekes tartalommal várja olvasóit. Kiadványunkban a kínai élet és kultúra különböző területeivel foglalkozó írásokat találhatnak. Cikkeket közlünk többek között a jin-jang társadalomfilozófiáról, de olvasóinkat elkalauzoljuk a kínai fekete mágia misztikus világába is, valamint a kínai viselettörténet színszimbolikájáról is olvashatnak jelen számunkban.

A jövő évben is sok szeretettel várjuk a kínai nyelv és kultúra iránt érdeklődő látogatókat előadásainkon, kulturális programjainkon és tanóráinkon.

Kellemes időtöltést,
tartalmas szórakozást
kívánunk kiadványunkhoz!

Gájász Enikő
főszerkesztő

亲爱的读者：

过去一年疫情所有好转，我们举办了多场活动，其中包括最重要的周年纪念活动，即罗兰孔院建院15周年庆典。庆典晚会上的节目精彩适度，体现了罗兰大学孔子学院的精神。在此，我们很高兴地告诉大家，罗兰孔院再获殊荣，再次被评为“汉语考试优秀考点”。今年3月份举办的汉语水平考试（HSK）的参考人数创下历史新高，当天共有397人参加考试，这一事实足以证明汉语学习的持续受欢迎程度。

中东欧汉语教师培训中心自2014年在ELTE孔子学院内运营，为本地区国家内教授汉语的教师组织进修培训。该机构不仅在区域内独树一帜：

是中国教育部语言合作中心认可的唯一一家中国境外的汉语教师培训中心，同时也得到匈牙利人力资源部的支持。过去一年最值得记录的重要事件是第九期中文教师培训暨中东欧汉语教师协会的成立。该协会可谓是中国与匈牙利，以及中东欧国家之间的重要桥梁。为期多日的再培训迎来了来自14个国家的教师，进一步拓宽了他们的语言教学技能。

除此之外，当然还有我们的日常活动，组织教学、文化活动、讲座和会议。继续欢迎那些对汉语感兴趣的人，参加我们免费的面授“入门”汉语课程，以及各种语言水平的面授和在线课程。我院还有常规的太极拳训练，以及其他艺术、书法和绘画培训，欢迎新

人的参与。此外，我们积极参与各种不同的活动，将中国文化带到全国更多地方。

与往年一样，《罗兰大学孔子学院通讯》仍将以多样有趣的内容等待着读者。在此出版物中，您可以读到涉及中国生活和文化等各个领域的文章。揭秘阴阳学社会哲学、带领读者进入中国黑魔法的神秘世界，以及了解中国服饰史中色彩的象征意义。

明年，我们期待更多对中国语言和文化感兴趣的人前来参加我们的讲座、文化活动和教学课程。

祝大家阅读愉快并有所收获！

主编
安妮

15 éves az ELTE Konfuciusz Intézet!

罗兰大学孔子学院成立十五周年

2006-ban nyitottuk meg az ország legrégebbi és legnagyobb, kínai kultúrát közvetítő létesítményét. Az évforduló alkalmából Intézetünk az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar dísztermében, az Aula Magnában rendezett ünnepséget. Az esemény köszöntőbeszédekkel indult, ezt követően pedig gálaműsorral adtunk ízelítőt a kínai kultúrából. A rendezvényről Koncz Virág, az ELTE kommunikációs munkatársának beszámolóját olvashatják.

2006年，我们成立了全国最早且规模最大的中国文化传播机构。值此周年之际，我院在罗兰大学法学院的宴会厅（**Aula Magna**）内举办了庆典活动。活动以领导人的致辞开始，之后是展现中国文化色彩的文艺演出。有关该活动，**ELTE**通讯员科奇·维拉格（**Koncz Virág**）将带来详尽报道。

2006 decemberében nyitotta meg kapuit az Eötvös Loránd Tudományegyetemen Magyarország első Konfuciusz Intézete, azzal a küldetéssel, hogy megismertesse és népszerűsítse a kínai nyelvet és kultúrát hazánkban. Az elmúlt 15 év kitartó munkájának köszönhetően az intézet nemcsak sok tapasztalattal gazdagodott, hanem számos elismerésben is részesült, és a világ összes Konfuciusz Intézetei között is előkelő helyet szerzett magának. Az évek során folyamatosan bővítette tevékenységi körét, egyes területeken a kelet-közép-európai térség középpontjává vált, és mindmáig kiemelkedő mértékben segíti a kínai–magyar partnerségi kapcsolatok fejlődését.

2006年12月，匈牙利第一所孔子学院在罗兰大学揭牌，其使命是在匈普及汉语和中国文化。在过去15年不懈的努力下，罗兰孔院不仅积累了丰富的经验，而且取得了丰硕的成果，获得多项奖项和荣誉，成为全球所有孔子学院中历史最悠久和规模最大的中国文化机构之一。多年来，孔院不断拓宽活动范畴，在某些领域成为了中东欧地区的中心，并为中匈伙伴关系的发展做出了突出贡献。

值此建院周年纪念之际，2022年6月21日在宴会厅（Aula Magna）举办了庆典活动，除了国家领导人、外交官和在匈中国企业家代表以外，大学领导、现任和前任员工以及合作方也出席了此次活动。欢迎词后是精彩纷呈的文艺演出。

博尔希·拉斯洛（Borhy László）在致辞中对孔院迄今所取得的成果表示祝贺。正如他所说，ELTE孔子学院通过广泛的文化推广活动，为扩大公民社会的认知做出了巨大贡献，拓宽了大学的国际关系并加强了两国间的合作发展。

就此，文化和创新部副部长韦塔约什·埃斯泰尔（Vítályos Eszter）女士引用了中国和匈牙利的名人名言，指出两国人民的共情和相近思想令彼此相互尊重，为富有成效的关系奠定了基础。负责高等教育事务的副国务秘书汉科·鲍拉日（Hankó Balázs）也出席了庆典活动。

负责匈牙利外交学院和匈牙利奖学金项目的国务秘书恰伊-托马斯奇·欧尔肖姚（Pacsay-Tomassich Orsolya）强调了孔子学院在语言教学、科学研究和文化领域的作用。她说：这些活动对国家间关系的发展具有重要意义，近年来中国已成为匈牙利最大的投资国。

中国驻匈牙利大使馆临时代办刘波也证实了这一点，他补充说：中国与匈牙利的经济关系是该地区最强的，未来中国的投资数目甚至可能翻番。

使馆教育参赞陈昆宣读了中华人民共和国驻匈牙利特命全权大使齐大愚的贺信。大使对ELTE孔子学院15年来为维护两国人民之间的友谊所做出的贡献表示敬意。他写道：当前，中匈两国关系正处于历史上最好的时期。中国“一带一路”合作倡议与匈牙利“向东开放”政策高度对接。

中华人民共和国大使馆教育参赞陈昆宣读齐大愚大使的贺信。罗兰大学与北京外国语大学合作已有30多年。2015年ELTE中心在北京的合作机构成立，大大提高了罗兰大学在中国的知名度。北京外国语大学校长杨丹通过视频向参加庆典的嘉宾致以问候，并表示感谢。

最后，ELTE负责国际事务的副校长郝清新（Hamar Imre）步入讲台，自孔子学院2006年成立以来，他一直以坚定的信念和极大的热情领导着ELTE孔子学院。罗兰孔院是世界上最早开始推广中国文化的机构之一，教授在致辞中回忆起当初在缺乏经营模式的情况下，创办、运营和发展孔子学院的那份兴奋和所承担的巨大责任。他说：罗兰大学为这项工作奠定了坚实的基础，因为ELTE一直是匈牙利的中国研究中心。孔子学院也本着大学第三使命的精神，不仅在高校，也在很多所中学培养着越来越多讲汉语和了解中国的年轻人，同时服务于该地区的汉语教师培训。“作为一名汉学家，由于孔子学院的工作，让我有幸每日都能在一定程度上身处中国。得益于孔院的工作和关系，我可以更深入地了解中国人的思维方式和解决问题的方法。多年来，我成功地适应了这种文化差异，并在尊重差异的同时推进合作。”

A jubileum alkalmából 2022. június 21-én az Aula Magnában rendeztek ünnepséget, amelyen állami vezetők, diplomaták és Magyarországon dolgozó kínai üzletemberek mellett az egyetem vezetői, az intézet jelenlegi és korábbi munkatársai és partolói is megjelentek. A köszöntőbeszédet fergeteges gálaműsor követte.

Borhy László beszédében gratulált az eddig elért eredményekhez. Mint elmondta, az ELTE Konfuciusz Intézet elismerésre méltóan szerteágazó kultúraközvetítő tevékenységével nagyban hozzájárul a civil társadalom ismereteinek bővítéséhez éppúgy, mint az egyetem nemzetközi kapcsolatainak szélesítéséhez és a két ország közötti együttműködés fejlesztéséhez.

Az utóbbira reagálva **Vitályos Eszter**, a Kulturális és Innovációs Minisztérium helyettes minisztere arra hívta fel a figyelmet kínai és magyar szerzőktől vett idézetekkel, hogy a két nép egyező érzései és gondolatai kölcsönös tiszteletet váltanak ki, ami megalapozza a gyümölcsöző kapcsolatokat. A minisztérium képviseletében az ünnepségen megjelent Hankó Balázs felsőoktatásiért felelős helyettes államtitkár is.

Pacsay-Tomassich Orsolya, a Magyar Diplomáciai Akadémiáért és a Stipendium Hungaricum programért felelős államtitkár az intézet szerepét hangsúlyozta a nyelvoktatásban, a tudományos kutatásban és a művelődés területén. Ezeknek a tevékenységeknek

óriási jelentőségük van az államközi kapcsolatok alakulásában, az utóbbi időben pedig Kína vált Magyarország legnagyobb befektetőjévé – mondta.

Ezt megerősítette **Liu Bo**, a Kínai Népköztársaság Magyarországi Nagykövetségének ideiglenes ügyvivője is, majd hozzátette, hogy Kína gazdasági kapcsolatai a térségben Magyarországgal a legerősebbek, és a kínai befektetések száma a jövőben akár meg is duplázódhat.

Qi Dayu, a Kínai Népköztársaság Magyarországon akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövetének levelét **Chen Kun**, a nagykövetség oktatási tanácsosa olvasta fel. A nagykövet elismeréssel adózott az ELTE intézetének, amiért az 15 éve áldozatos munkával ápolja a két nép közötti barátságot. Kína és Magyarország kapcsolata kiváló, a kínai „Egy Övezet, Egy Út” program és a magyarországi „keleti nyitás” politika a legmagasabb szinteken felel meg egymásnak – írta.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem több mint 30 éve működik együtt a Pekingi Idegen Nyelvi Egyetemmel. Az ELTE kínai láthatóságában nagy előrelépést jelentett, amikor 2015-ben ELTE-központot hoztak létre a pekingi partnerintézményben. Yang Dan, a Pekingi Idegen Nyelvi Egyetem rektora videoüzenetben köszöntötte az Aula Magnában összegyűlteket, és fejezte ki nagyrabecsülését.

Végül **Hamar Imre** lépett a pódiumra, az ELTE nemzetközi ügyekért felelős rektorhelyettese a 2006-os alapítás óta vezeti elkötelezetten és nagy lelkesedéssel az ELTE Konfuciusz Intézetet. Mivel az intézet

világviszonylatban is az elsők között jött létre a kínai kultúra népszerűsítésére, a professzor felidézte, hogy minta híján mennyi izgalommal és felelősséggel járt az intézmény elindítása, működtetése, majd fejlesztése. Az egyetem ehhez a munkához biztos alapokat adott, hiszen az ELTE mindig is a magyarországi Kína-kutatás központja volt – mondta. Az intézet ezt többek között harmadik missziós tevékenységével hálálja meg, egyre több kínaiul beszélő és Kínát ismerő fiatalot nevel ki nemcsak a felsőoktatásban, hanem az ország középiskoláiban is, miközben a régió kínaitanár-képzését is szolgálja.

„Sinológusként abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a Konfuciusz Intézetnek, köszönhetően mindennap bizonyos szinten Kínában lehetek.”

„Az intézeti feladatok és kapcsolatok révén ráadásul közelebbről is megismerhetem a kínai gondolkodásmódot és problémamegoldási módszereket. Az évek során sikerült is ráhangolódnom a kulturális különbségekre, s ezeket tiszteletben tartva együttműködni” – tette hozzá.

A gála hátralévő részében a jelenlévők remekül összeállított, színvonalas program keretében kóstolhattak bele a kínai kultúrába. Először a Jázminvirág című kínai népdalt adta elő az ELTE BTK Művészetközvetítő és Zenei Intézet kórusa **Erdős Ákos** vezényletével, majd a Chan Wu Egyesület fergeteges oroszántáncán riadozhatott és nevetgetett a közönség. A több mint ezer évre visszavezethető ünnepi táncot az alkalom emelkedettségét jelezve két oroszlán járta az Aula Magnában.

致辞结束后，文艺演出正式开启。与会者在精心准备的高质量的节目中体验中国文化的精彩。首先是ELTE BTK艺术传媒和音乐学院合唱团在埃尔德什·阿克什（Erdős Ákos）的指挥下演唱的中国民歌“茉莉花”。之后，禅武联盟带来热闹的狮舞表演活跃了现场的气氛。这是一个可以追溯到数千年前的庆祝传统，两只狮子在宴会厅内欢腾雀跃，也展示了这次庆典的隆重。

A rossz szellemeket elűző, szerencsét és gazdagságot hozó produkció után **Ding Huijin**, a Zhejiang Egyetem Konzervatóriumában végzett guzhengművész lépett színpadra. A guzheng fából készült húros hangszer, amely 2500 éves múltra tekint vissza. A lenyűgöző előadásban Liu Le *Sleeve dreams* című, egyszerre drámai és lírai műve hangzott el.

在消灾除害、求吉纳福，并带来好运和财富的狮舞之后，毕业于浙江大学音乐学院古筝艺术专业的丁荃锦登台表演。古筝是一种拥有2500年历史的木制弦乐器。她演奏的曲目是由刘乐作曲的《袖梦》，令人印象深刻。

Számos meglepetéssel szolgált a Chongqing városából érkezett **Tang Qi**, aki a szecsui operából adott íze-
lített. Kínában több mint 300-féle opera létezik, a Ming-dinasztia végéről származó, közel 300 éves szecsui opera érdekessége, hogy az előadó maszkja a szemünk láttára másodpercek töredéke alatt változik át, sőt végül tűnik el. Az előadó a varázslásba bevonta Borhy László rektort és Szilas Cecília korábbi pekingi nagykövetet is, miközben a közönség egyik ámulatból esett a másikba.

来自重庆的唐麒带来了川剧中的变脸表演。在中国有300多种戏曲形式，起源于明末的川剧距今已有近300年的历史。变脸是运用在川剧艺术中塑造人物的一种特技，表演者的脸谱可以在瞬间快速变换。演出时表演者邀请博尔希·拉斯洛（Borhy László）校长和前驻北京大使奇丽（Szilas Cecília）参与互动，令观众惊喜不断。

A műsort a Sárkánykard Egyesület kungfuelőadása zárta, a hareművészek dobos zenei aláfestéssel mutatták be tudásukat **Kövér Kristóf** vezetésével.

文艺演出以龙剑协会带来的功夫表演结束，武术家们在大雨（Kövér Kristóf）的带领下，和着鼓点展示了他们的功夫。

Az ELTE Konfuciusz Intézet munkáját az elmúlt tizenöt évben 6 kínai igazgató és 237 kínai tanár segítette, 25 000 diákja és 4804 nyelvvizsgázója volt. 76 iskolával tart fenn partnerkapcsolatot. 157 előadást, 24 konferenciát és 800 kulturális programot szervezett. Az első 15 modellintézet egyike, két „Kiváló Intézet” díjnak és két kiváló egyéni teljesítmény elismerésének örülhet. Létrehozta az egyetlen, kínaiak által elismert hivatalos regionális tanárképző központot, és megalapította a Közép-kelet-európai Kínai Tanárok Szövetségét.

A *Távol-keleti Tanulmányokból* 2010 óta 21 kötetet, a *Konfuciusz Könyvtárban* 5 tudományos monográfiát, 2007 óta 18 *Konfuciusz Krónikát* jelentetett meg. A 4 millió dolláros kínai támogatás és a 400 millió forintos hazai, minisztériumi támogatás mellett fennállása óta 300 millió Ft saját bevételre is szert tett.

罗兰大学孔子学院建院的工作得到了6位中方院长和237名中文教师的支持，共教授学生25000名，语言考试生4804名。孔院与76所学校保持合作关系，组织了157场

讲座、24场研讨会和800场文化活动。是首批15所“示范孔子学院”单位之一，获得两项先进孔子学院奖以及两项先进孔子学院院长奖。建立了中国唯一认可的官方区域性教师培训中心，并创建了中东欧汉语教师协会。《远东研究》自2010年创刊至今已出版21期，《孔子学院文库》出版了5部科学专著，《孔子学院通讯》自2007年创刊发行了18期。除了400万美金的中方资助以及4亿福林的匈方部级资助之外，还取得了3亿福林的自有收入。

A Konfuciusz Intézet elmúlt fél éve

Ahogy az ezt megelőző két tanévben, az elmúlt évben is a koronavírus-világjárvány következtében sok előadást és tanfolyamot online tartottunk meg, ám amint kedvező lett a járványügyi helyzet, újra elindítottuk jelenléti nyelvkurszusainkat és művészeti tanfolyamainkat, valamint megtartottuk a Kínával kapcsolatos ismeretterjesztő prezentációkat is, sőt számos olyan kulturális rendezvényen voltunk jelen, amelyeket az elmúlt időszakban nem lehetett megrendezni.

Ilyen volt a **Földfesztivál** is, amelyet a Fővárosi Állat- és Növénykertben rendeztek meg, vagy a Városligeti **Gyereknap**, amelyet május utolsó vasárnapján Budapest egyik legkedveltebb zöld területén, a városligeti napozóréten tartottak meg. Az említett rendezvényeken Kína egyedülálló kultúráját és művészetét ismerhették meg a hozzánk ellátogató gyermekek és felnőttek. A standunkhoz érkező családok betekintést nyerhettek az autentikus kínai kultúrába, például megismerkedhettek a kalligráfiával, vagy megtanulhattak kínai szerencsecsomót készíteni, de kipróbálhatták a népszerű kínai sakkjátékot is.

Velencei Sárkányhajóünnep

Idén első ízben rendezték meg a Sárkányhajóünnepet, amelynek legizgalmasabb pontja kétségtelenül a sárkányhajóverseny volt. A megmérettetésen az ELTE csapata kiválóan helytállt, és az egyetemek kategóriában dobogós helyezést ért el, az ezüstérmet büszkén viselték az intézmény fiatal hallgatói. Az evezőversenyen kívül az eseményen számos kulturális tevékenységet lehetett kipróbálni, sátrunknál a legkisebbek

pekingi operamaszkokat festhettek, többen megismerkedhettek a kalligráfiával, és halászhattak cukrokat kínai evőpálcikák segítségével. A sportos fesztiválozók-

nak a Velencei-tó partján egyórás taijioktatásra is volt lehetőségük. Közel százan, a legkülönbözőbb korosztályból csatlakoztak intézetünk vezető harcművészeti oktatója, Kövér Kristóf által vezetett jangstílusú taijigyakorlathoz. A kitelepült standok mellett izgalmas színpadi produkciókból sem volt hiány, a rendezvény területén felépített szabadtéri színpadon szervezésünkben fergeteges kungfushow-t láthatott a közönség.

与前两个学年一样，过去一年由于新冠病毒流行病，我们在线举办了很多讲座和课程。当疫情形势所有好转时，我们就重新开始了面授的语言课程和艺术培训。除此之外，还举办了有关中国的普及讲座，参加了许多以前没有举办过的文化活动。例如在首都动植物园内举办的地球日活动，5月最后一个周日在布达佩斯最受欢迎的绿地之一城市公园里举办的儿童节。在上述活动中，儿童和成人都可以在我们

这里了解到中国独特的文化和艺术。前来我们展位的家庭能够亲身了解传统的中国文化。例如，学习书法或中国结的制作，还可以尝试流行的中国象棋游戏。

今年首次举办了端午龙舟节，其中最精彩的当属龙舟比赛。比赛中，ELTE团队表现出色，登上了高校组的领奖台，学校年轻的学生们自豪地佩戴起银色奖牌。除了龙舟比赛以外，艺术节上还可以尝试很多文化活动。在我们的帐篷里，

小朋友们可以描绘京剧脸谱，学习书法和使用筷子夹糖块。体育爱好者也有机会在韦伦采湖畔参加1小时的太极拳课程。来自不同年龄层的近百人参加了由罗兰孔院特聘武术教练大雨（Kövér Kristóf）指导的杨氏太极拳练习。除此之外，艺术节也不乏精彩的舞台表演。观众们可以在活动区搭建的露天舞台上看到由我们组织的令人热血沸腾的功夫表演。

Ismét „Kiváló Kínainyelvvizsga-központ”-nak minősítették az ELTE Konfuciusz Intézetet

A rangos elismerést, a világ 156 országában 1201 helyen működő kínainyelvvizsga-központ közül ebben az évben összesen 76 intézménynek, ebből 25 európai nyelvvizsgaközpontnak ítelték oda, köztük az ELTE Konfuciusz Intézetnek. Külön öröm, hogy az idei évben nyelvvizsga-történelmet írtunk, hiszen még soha nem volt annyi nyelvvizsgázónk, mint a március 26-i nyelvvizsgán, ahol összesen 397 nyelvvizsgázót fogadott az ELTE Konfuciusz Intézet. A résztvevők HSK 1-től egészen HSK 6-os szintig, valamint HSKK 1–3 szinten adtak számot tudásukról. Intézetünk nemcsak a kínai nyelv oktatásában és a nyelvvizsgáztatásban, de a kínainyelvtanár-képzésben is jelentős szerepet tölt be, hiszen 2013-ban itt jött létre a Közép- és Kelet-európai Tanárképző Központ, amely egyedülálló a világon.

ELTE孔子学院再度被评为“汉语考试优秀考点”

今年，在全球156个国家的1201家汉语考试考点中，共有76家机构获得了这一享有盛誉的认可，其中包括ELTE孔子学院在内的25家欧洲汉语考试考点。特别令人高兴的是，今年共有397名考生参加了罗兰孔院在3月26日举办的语言考试，打破了以往的历史记录。考生们报考的考试从HSK1达到HSK6，以及HSKK1-3水平。我院不仅在汉语教育和语言考试方面，而且在汉语教师培训方面也发挥着重要作用，2013年在此成立的中东欧汉语教师培训中心在世界上也是独一无二的。

Júniusban személyes jelenléttel megtartottuk a Közép- és Kelet-európai Regionális Tanárképző Központ 9. képzését

A 9. Közép- és Kelet-európai Tanárképző tréningjére 14 országból érkeztek kínai nyelvet oktató tanárok, hogy a továbbképzés során gazdagíthassák nyelvtanári szaktudásukat. Az idei tréning rendhagyó volt abból a szempontból, hogy a képzésen az is részt vehetett, aki nem tudott személyesen Magyarországra utazni, hiszen az előadásokat online is figyelemmel lehetett kísérni, így biztosítva a lehetőséget mindenki számára, aki ezt a különleges távol-keleti nyelvet szeretné oktatni. Az ünnepélyes megnyitón Prof. Dr. Hudecz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, Chen Kun, a Kínai Népköztársaság oktatási tanácsosa, Jing Wei, a Nyelvoktatási és Együttműködési Központ elnöke, Dr. Ye Qiuyue, a Közép- és Kelet-európai Regionális Központ oktatási igazgatója, Dr. Li Denggui, az ELTE Konfuciusz Intézet kínai igazgatója és Prof. Dr. Hamar Imre, az ELTE Konfuciusz Intézet magyar igazgatója mondott köszöntőbeszédet. Igazi örömhír, hogy az esemény részeként 2022. június 18-án megalakult a Közép- és Kelet-európai Kínainyelv-tanárok Egyesülete is, amely egy újabb mérföldkő az ELTE Konfuciusz Intézet tanárképző törekvéseiben.

6月份在线下举办了第九期中东欧地区汉语教师培训

来自14个国家的汉语教师参加了第九期中东欧汉语教师培训班，通过进修拓宽自己的语言教学技能。今年的培训很不寻常，无法亲自前往匈牙利的教师也可以参加培训，培训课程可以在线观摩，从而确保所有希望从事这门独特的远东语言教学的人都有机会参加。开幕式上，匈牙利科学院副院长、匈牙利科学院正式成员胡岱茨·费伦茨教授（Prof. Dr. Hudecz Ferenc）、中国驻匈牙利使馆教育参赞陈昆、中外语言交流合作中心副主任静炜、中东欧地区中心教育主任叶秋月博士、罗兰孔院中方院长李登贵博士、匈牙利罗兰大学副校长郝清新教授（Prof. Dr. Hamar Imre）出席并致欢迎辞。更令人高兴的是，2022年6月18日中东欧汉语教师协会正式成立，成为ELTE孔子学院师资培养工作的新的里程碑。

Intézetünk igazgatója, prof. Dr. Hamar Imre kitüntetésben részesült

2021. szeptember 27-én a Nemzetközi Kínai-nyelv-oktatási Alapítvány szervezésében megtartották a Konfuciusz Intézetek Napját. Az esemény célja a világszerte működő Konfuciusz Intézetek munkájának elismerése és méltatása volt. Az ünnepségen *Konfuciusz Intézet igazgatói emlékéremmel* tüntették ki azt a 75 kínai és külföldi igazgatót, akik több mint 10 éve vezetik intézetüket. Prof. Dr. Hamar Imre, intézetünk igazgatója, az ELTE nemzetközi ügyekért felelős rektorhelyettese és a Távol-keleti Intézet vezetője is megkapta ezt az elismerést.

孔子学院匈方院长郝清新教授获奖

2021年9月27日，中国国际中文教育基金会举办了孔子学院日活动。此次活动旨在认可和表彰全球孔子学院的工作。仪式上，向75名领导孔子学院超过10年的中外方院长颁发了“孔子学院院长纪念奖章”。我院匈方院长、ELTE负责国际事务的副校长、远东研究所所长郝清新教授（Prof. Dr. Hamar Imre）也获得了这一殊荣。

Újra elindítottuk jelenléti programjainkat

Bár márciusban még online tartottuk az ismeretterjesztő előadásainkat és festészeti kurzusainkat, áprilisban újfent el tudtuk indítani jelenléti művészeti tanfolyamainkat intézetünk vezető művészeti oktatójával **Horváth Janisz** kalligráfus-tipográfussal. Ismét megtarthattuk a kínai harcművészethez kapcsolódó taijiórákat, intézetünkben a nagy érdeklődésre való tekintettel folyamatos taijioktatásra van lehetőség.

重启面授活动

虽然在3月份我们仍在线上举办普及讲座和绘画课程，但在4月份我院特聘艺术导师、书法家、文字设计家霍尔瓦特·雅尼斯 (**Horváth Janisz**) 再次开启了面授培训课程。除此之外，我们再次举办与中国武术相关的太极拳面授课程。鉴于大家对太极拳的极大兴趣，我院将继续举办该培训。

A jin-jang mint társadalomelmélet

„A világnak nem több sikeres, hanem több szerető emberre van szüksége”

A szociológusok ez idáig számos módszert fejlesztettek ki arra, hogy megfigyeljék a különböző nemzeteket, majd a górcső alá vett tulajdonságaik alapján kategóriákba rendezzék őket, hogy végül össze tudják vetni az eltérő kulturális háttérrel rendelkező régiókat. Geert Hofstede holland szociálpszichológus például nyugati terminológiával élve individualista és kollektivisták országokat különböztetett meg, de mi a helyzet a *jin-jang* dualitással? Mitől lesz egy nemzet a hagyományos kínai szemlélet alapján *jin* vagy inkább *jang* természetű, ha egyáltalán fel tudjuk használni ilyen irányú elemzésre ezeket a fogalmakat. A kérdésekre Boros Péter, az ELTE sinológia szakos PhD-hallgatója igyekszik megadni a válaszokat.

罗兰大学汉学专业博士生高忱宁在他名为《阴阳—作为一种社会理论》的文章中，研究了是什么使得一个国家成为中国传统观念中的阴或阳性。

Az elmúlt évtizedekben, évszázadokban, sokan sokféleképpen ragadták meg az európai és a kínai kultúra közötti különbségeket és hasonlóságokat azért, hogy fontos következtetéseket vonjanak le az említett kultúrákról. Ugyanakkor ezek az elemzések jórészt európai gondolkodási modellekre támaszkodtak, éppen ezért jelen írás a taoista gondolkozás *jin-jang* rendszerét veszi alapul. Bár ezt a keretet egyre többen kezdik alkalmazni, például újfajta nemzetközi kapcsolatok elméletének megalkotására (Ling 2013), átfogó megfeleltetési rendszert idáig még nem dolgoztak ki. Kisebb egységekben, mint például egy ember esetében könnyebb egyértelműen meghatározni a *jin-jang* elemeket, ugyanakkor érdemes kultúrák közötti összehasonlításra is alkalmazni, mivel egészen új szempontokból világíthatja meg azok viszonyát.

Jelen írás tézise, hogy az európai kultúra inkább *jang*, míg a kínai kultúra sokkal inkább *jin* sajátosságokkal rendelkezik.

A *jin-jang* a taoista világkép egyik központi eleme. Alapja a Nagy Ere-

dőpont a Taiji 太极, amely feloszlik *jin* 阴 és *jang* 阳 energiára. Ezek harmonikus egyensúlya és folyamatos egymásba alakulása biztosítja a világ megfelelő működését. Ha bármelyik túlsúlyba kerül, az betegséghez vagy katasztrófához vezet, és a rend az egyensúly helyrehozásával állítható vissza. Tehát a legfontosabb alapvetés, hogy a *jin-jang* nem foglal magában morális dualitást, azaz nem a jó és a rossz ellentétpárja, mivel egészen más nézőpontból tekint erre a kérdésre. A jó és a rossz prekoncepciójának kialakulása nagyban köszönhető a modell nyugaton elterjedt ábrázolásában alkalmazott színekhez. Ugyanakkor Kínában egyrészt a fehérhez-feketéhez nem kapcsolódik pozitív-negatív jelentéstartalom, másrészt pedig az eredeti ábrázolásokban kék és piros színnel jelezték a kétféle energiát alapvető tulajdonságaikra utalva, mint *jin*-hideg és *jang*-meleg. Felmerül a kérdés, ha nem jó és rossz, akkor melyek a kétféle energia meghatározó tulajdonságai? Ezt legjobban ellentétpárokkal lehet szemléltetni. A következő felsorolás első tagja *jin*, míg másodig *jang* tulajdonságot jelenít meg. Passzív-ak-

tív, hideg-meleg, folyékony-szilárd, víz-tűz, Hold-Nap, nő-férfi, árnyékos-világos, homályos-tiszta, nehéz-könnyű, befogadó-hódító.

Tehát a létezés kétféle minőségét ragadják meg, amelyek közül egyik sem jobb, mint a másik, mindkettőre ugyanolyan mértékben van szükség.

Ha pedig a világot egy koherens egységként fogjuk fel, amelyben a *jin* és *jang* egyensúlyára van szükség, akkor a globális folyamatok működésében könnyen felfedezhetők *jin* és *jang* elemek. Ugyanígy, ha egy-egy kultúrára rátekintünk, azon belül is megjelennek ezek a jellemzők. Mindemellett az is kitűnik, hogy némely kultúra inkább *jin*, más pedig inkább *jang* hangsúlyú. A hagyományos európai és kínai kultúrát összevetve az előbbi hangsúlyosan *jang*, míg az utóbbi hangsúlyosan *jin*. Ha ezt a keretet elismerjük, jelentősen megkönnyítheti a két kultúra egymás iránti megértését, valamint elősegítheti, hogy tanuljunk egymás erősségeiből anélkül, hogy úgy éreznénk, feladjuk a saját hagyományainkat.

A továbbiakban nagy vonalakban elemzem a két kultúra alapvető elemeit, megvilágítva, hogy míg az egyik alapvetően *jin*, addig a másik *jang* módon viszonyul egy adott kérdéshez.

Minden kultúra egyik alapvető, értékeit meghatározó eleme a transzcendenshez való viszony, amely a vallási és bölcseleti hagyományok keretein belül nyilvánul meg. Az Őszö-vetségi

kukorékolása, a kutyák ugatása: úgy érzék el a vénséget, halált, hogy sose jártak odaát” (Lao-ce, 81. Lao-Ce 1980).

Vagy: a bölcse „[n]em lép ki az ajtón és világot megismer...” (Lao-ce, 47).

A valláson túl a kultúrák lényegi alapeleme a nyelv. Ami az európai nyelveket illeti, az ókoriakban gyakran több jelentésárnyalattal rendelkezett egy-egy szó, ugyanakkor a modern korra ezek jórészt letisztultak, és így legtöbbször egy vagy esetleg több, de jól körül határolható jelentés tartozik egy szóalakhoz. A szavak mondatbeli szerepét is tisztán jelölik prepozíciókkal vagy toldalékokkal.

Szentírásban a Teremtés könyve rögtön az embernek adja az egész földkerekséget:

„...töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá”

(Ter 1, 28). Máté evangéliumában pedig Jézus határozottan kijelenti, hogy „Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket!” (Mt 28, 19). Ezzel szemben Lao-ce szerint az ideális ország lakossága „...ha átlátnak a szomszéd országba, és áthallatszik a kakasok

Míg Jézus felhívása aktivításra, haladásra szólít, addig Lao-ceé maradásra. Ugyanígy Jézus tanítása sokkal inkább fókuszál külső cselekedetekre, míg Lao-ce belső utazásra és megismerésre buzdít.

Ezzel szemben még a modern kínai nyelvben is számos jelentésárnyalata lehet egy-egy karakternek, amelyek leginkább 'jelentésfelhőként'

értelmezhetők, olyan jelentések halmazaként, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak egymáshoz. Ilyen például a xíng 行, amely főnévként viselkedést, magatartást jelent, igeként menést, utazást, dolgok elvégzését, a gyógyszer hatásának kifejtését, melléknévként

azt, hogy valaki kompetens, határozóként pedig, hogy valami hamarosan be fog következni.

Tehát amíg az európai nyelvek *jang* jellemzője arra törekszik, hogy tiszta és egyértelmű jelenségeket adjon, addig a kínai *jin* jellemzőjét korántsem zavarja egy egész felhőnyi jelentés.

Ezt a tendenciát pedig tovább erősíti a mondatok szintjén a szigorú és részletes nyelvtani rendszer hiánya a kínai nyelvben az európaiakkal ellentétben.

A vallási és nyelvi kultúrán túl a világban való lét is tisztán tud *jin* és *jang* sajátosságokat mutatni. A *jang*, aktív európai kultúrától hajtva a 15–16. században számos európai hajós vágott neki a nyílt tengernek, hogy aztán eljutva Amerikába, Indiába, Kínába, megalapozzák a későbbi gyarmatbirodalmak rendszerét. Ezzel szemben

Kína legnagyobb hajósa, Zheng He 郑和 útját, aki hasonló időben, a Ming-korban szintén eljutott Afrikáig, korántsem követte gyarmatosítás, hanem Kína visszazárulása önmagába a Ming-dinasztia későbbi szakaszában. Hasonló irányultságot mutat a két kultúra kommunikációs hagyománya is.

Az egyik legzavaróbb nehézség, amelyről európai üzletemberek panaszkodnak, hogy

sosem kapnak egyértelmű 'nemet' kínai partnereiktől.

Egy tiszta és elvágólagos *yang* kultúra számára ez a hozzáállás teljesen érthetetlen, amíg *yin* nézőpontból pont az egyenes válasz lenne vállalhatatlan és udvariatlan.

Ugyanilyen igényekre reagál a kínai jogrendszer változása is. Az 1980-as évek reformja óta a kínai jogrendszer hatalmas változásokon ment keresztül, amelyek

mind arra irányultak, hogy közeliítsék ezt az európai jogfelfogáshoz tiszta és egyértelmű szabályokkal, amelyek keretei között aztán az európai és amerikai cégek a megszokott módon tudnak működni. Korábban a jogszabályok számos szintje helyi vezetők döntési körébe tartozott, és sokkal nagyobb fluiditást mutatott, mint az európai gyakorlat (Minzner 2011). Ehhez a témakörhöz kapcsolódik az emberi kapcsolatok fontossága is. Amíg (Nyugat-) Európában elvárható, hogy a törvény betűje mindenkire ugyanúgy vonatkozzon, addig Kínában gyakran hasznosabb a kapcsolat és ismeretség (*guanxi* 关系), vagyis az a fontos, hogy ki mondja, nem pedig az hogy mire hivatkozva mondja (Xu-yun and Luk 1988).

Ezekén túl, ha nem üzletemberekkel, hanem európai ösztöndíjasokkal beszél az ember, az egyik legmeghökkenőbb kommuniká-

ciós sajátosságként kétségtelenül felmerül, hogy

Kínában senkinek sem a saját fényképe a profilképe az online felületeken.

Megint csak egy egyenes *jang* nézőpontból teljesen érthetetlen és zavaró jelenség, ugyanakkor *jin* oldalról mi sem természetesebb annál, mint hogy a nyilvánosság felé közvetített kép egy fluid, változó valami, amely éppen az adott lelkiállapothoz, célhoz vagy hozzáálláshoz kapcsolódik, és ennek megfelelően bármilyen kép, filmszereplő vagy állatkép is lehet, amely azt a legjobban megjeleníti.

Ha pedig a szokások és hagyományok szintjéről áttérünk a kultúra fizikai megnyilvánulásának, szimbólumainak szintjére, az előzőkhöz hasonló megállapításokra juthatunk.

Az egyik legszembetűnőbb módon a hagyományos kertépítészet árulkodik a *jin* és *jang* elemekről.

A kínai kertek célja a természetbe való belesimulás, a természettel való egység megélése, a környezet szépségének privát és csendes élvezete, így az épített kertek legfontosabb célja, hogy minél pontosabban adják vissza a természetben fellelhető látványokat. Sőt, minél többet ezekből, így úgy vannak megtervezve, hogy mindig csak a kert egy szeletét lássa a látogató egy speciális látképet kiélvezve. Az európai – legalábbis a franciás – főúri kertek ezzel szemben nem is lehetnének távolabb ettől a felfogástól. Ott a cél a természet feletti uralom demonstrálása. Ennek megfelelően tiszta geometriai alakokra nyírt fák és bukszusok, rajzolt virágágyások és olyan erkélyek jellemzik, ahonnan

az egész kertet egyszerre be lehet látni és megélni a természet feletti dominanciát.

Hasonlóan értelmezhető az épített kulturális örökséghez való eltérő viszony is a két kultúrában. A főleg követ használó európai építészeti hagyományban csak akkor tekintünk valamit 'eredetinek', ha két-hármezer éve ugyanazon a helyen áll változatlanul. Ezzel szemben a főleg fával dolgozó kínai építészeti hagyomány keretei között a helyi vallási felfogásba teljes mértékben belefér, hogy ha egy neves templomot kétezer év alatt tucatnyiszor újjáépítenek, az mit sem veszít az autentikusságából (Welch 1968, 90).

Kétségtelenül számos területet fel lehetne még sorolni, ahol a *jin* és *jang* mentalitás megnyilvánul, ugyanakkor az alapvető megállapítást már a fenti lista is

demonstrálja. Tehát elmondható, hogy az európai és kínai kultúra sok szempontból egészen eltérő módon közelíti meg ugyanazokat a kérdéseket, amely eltérés találóan leírható a hagyományos taoista gondolkodás *jin-jang* szimbólumának értékeivel. Ennek megfelelően mindkét hozzáállás jogos és számos pozitív tudást és javaslatot kínál, amelyeket mind érdemes megfontolni, mivel egy rendben működő világhoz a kétféle hozzá-

állás harmóniája szükséges. Valamint, amint azt több szerző is bemutatta (Ling 2013; Hong 2019)

**jelen világunkban hatalmas
túlsúlyban van a jang hozzá-
állás, az aktivitás, a legyőzés,
meghódítás, siker.**

Nemcsak Európában vagy Amerikában, hanem Kínában és a világ többi részén is, ahol a hagyományos *jin* kultúrák helyet adtak egy aktívabb *jang* hozzáállásnak.

Tehát egy egészségesebben működő világért érdemes feleleveníteni a *jin* kultúrák üzenetét:

**hallgassunk többet, mint amennyit beszélünk,
fogadjunk be többet, mint amennyit aktívan teszünk,**

és fontoljuk meg egy buddhista szerzetes szavait, hogy a világnak nem több sikeres, hanem több szerető emberre van szüksége, és akkor mindkét oldal erősségeiből merítve élhetünk.

Boros Péter az ELTE Sinológia Doktori Programjának hallgatója, fő kutatási területe a 20. századi kínai buddhizmus. MA-diplomáit a CEU-n és a Pekingi Egyetem Yenching Academy képzésén szerezte nemzetközi kapcsolatok területen.

Felhasznált források

- Hofstede, Geert. 2011. "National Cultures, Organizational Cultures, and the Role of Management." *Values and Ethics for the 21st Century*. Madrid: BBVA, 459–81.
- Hong, Hai. 2019. "China Is Yin, America Is Yang, and They Need Each Other More than Trump Knows." *South China Morning Post*, October 17, 2019. <https://www.scmp.com/comment/opinion/article/3033044/china-yin-america-yang-and-they-need-each-other-more-trump-knows>.
- Lao-Ce. 1980. *Tao Te King – Az Út És Erény Könyve*. Budapest: Magyar Helikon.
- Ling, Lily HM. 2013. *The Dao of World Politics: Towards a Post-Westphalian, Worldist International Relations*. Routledge.
- Minzner, Carl F. 2011. "China's Turn against Law." *The American Journal of Comparative Law* 59 (4): 935–84.
- Schein, Edgar H. 2010. *Organizational Culture and Leadership*. Vol. 2. John Wiley & Sons.
- Szent István Társulat. 2010. *Biblia, Ószövetségi És Újszövetségi Szentírás 3*. Budapest: Szent István Társulat.
- Welch, Holmes. 1968. *The Buddhist Revival in China*. Harvard Univ. Press.
- Xu-yun, and Charles Luk. 1988. *Empty Cloud: The Autobiography of the Chinese Zen Master*. Edited by Richard Hunn. Shaftesbury: Element Books.

Amikor az egész család jövője a tét: Gaokao, a kínai érettségi

A kínai gaokaovizsga hasonló a magyar érettségihez, abból a szempontból, hogy a távol-keleti országban a gimnáziumi éveket lezáró teszten elért pontszámmal lehet bekerülni a felsőoktatási intézményekbe, ugyanúgy, mint nálunk. Kínában azonban sokkal nagyobb eseménynek számít, mi sem bizonyítja ezt jobban, minthogy évről évre hatalmas figyelemmel kíséri a média, a rádióműsorokban napokig elemzik a vizsga feladatait az ország legnevesebb tudósai. Ebben az időszakban gyakran keresik fel a szülők a Konfuciusz-szobrokat, hogy fohászaikkal segítsék gyermekük vizsgaeredményét. És persze amikor ilyen sok múlik egy számonkérésen, ott bizony megjelennek rafinált diákok is, akik nem bízzák a véletlenre, és csaláshoz folyamodnak. A gaokao legmeghökkenőbb pillanatait Gájász Enikő gyűjtötte össze.

罗兰大学汉学专业博士生安妮在她名为《全家未来的赌注：高考—中国的毕业考》的文章中，分享了有关对于中国人最重要的考试的有趣信息。

Jelen cikk témája a kétnapos kínai egyetemi felvételi vizsga, a gaokao, amelyet a diákok általában országszerte ugyanazonokon a napokon tesznek le, joggal mondható az egyik legmeghatározóbb eseménynek egy kínai életében. A tét nem kevés, ugyanis a néhez vizsgán elért pontszámtól függ, hogy a diák melyik rangos vagy kevésbé rangos egyetemen

folytathatja tanulmányait, vagyis a gaokao döntően befolyásolja szakmai pályafutását, hiszen az, hogy milyen szerepet tölt majd be a munkaerőpiacon, későbbi bére nagyban függ a főiskolai diplomájától. A vizsga továbbá nemcsak a saját, hanem egész családjának jövőjét is meghatározza, hiszen Kínában a gyermek kötelessége többek között

szüleinek az eltartása is. A vizsga fontosságát növeli, hogy kevesebb egyetemi hely van, mint ahány vizsgázó, így nem minden diák nyer felvételt Kína valamely egyetemére. Ha pedig nem sikerül valakinek a vizsga, meg kell ismételnie egy teljes tanévet, amely nem kevés, heti hatnapos szigorú felkészülésből áll, és rengeteg stresszel jár.

Császárkori kezdetek

Ahhoz, hogy megértsük, a gaokao miért ilyen fontos esemény Kínában, vissza kell nyúlnunk a történelemben egészen a Han-dinasztiáig (i. e. 202 – i. sz. 220), hiszen ekkor vezették be az első császári vizsgákat, amely a kormányhivatalnokok tudását tette próbára, és a 7. századtól az egyetlen kritériuma lett a hivatalnokká válásnak (Ash, 2016). A tehetséges

írástudók kiválasztásának módja kezdetben az ajánlások révén történt, azaz a főranggal rendelkező, ha például ismert egy megbízható írástudót, beajánlhatta az uralkodónak, aki pedig valamely hivatali poszt betöltésére nevezte ki.

A vizsgázás a dinasztia harmadik császára, Xiao Wendi alatt jön létre, aki maga vizsgáztatta a jelölteket. A felmérőn konfucianus klasszikusokat kértek számon, és a számonkérés írásban történt.

A legjobban teljesítők, ezután hivatali posztokat kaptak, ami nem csupán címet és munkahelyet jelentett, de birtokot és magas jövedelmet is, vagyis a hivatalnokvizsga eredményén rendkívül sok múlt. Idővel a vizsgák maguk után vonták azok intézményesülését, kváziiskolák alakultak. Ezekben az intézményekben idősebb írástudók oktatták a kanonikus konfucianus irodalmat, és egyéni felkészülés után az iskola tanulója megpróbálhatta letenni a hivatalnokvizsgát.

A tudás mérésének legkézenfekvőbb eszköze a vizsgáztatás tehát már korán strukturális jelleget öltött Kínában. A majdnem kétezer évig alkalmazott hivatalnokvizsgák komoly felkészülést igényeltek, és a pozíción túl, meggazdagodást is nyújtottak, vagyis igen komolyan befolyásolták a jelölt jövőjét.

Konfuciusz, most segíts!

Ha megnézzük a jelenkori Kínát, talán nem csodálkozunk azon, hogy a gaokao-nak, azaz az egyetemi felvételi vizsgának milyen fontos szerepe van, és ahogy a hivatalnokvizsga eredménye, a gao-

kao eredménye is jelentősen befolyásolja a vizsgázó jövőjét, anyagi megélhetését. Nem csoda, hogy a mind a szülők, mind a tanárok, mind pedig a vizsgázó saját maga részéről hatalmas nyomásnak van kitéve. Ebben a stresszes időszakban a jó eredmény érdekében pedig egészen meglepő és kevésbé meglepő dolgokat tesznek a diákok, és az őket támogató szülők is. Vannak szülők, akik az égiek segítségét kérve csendben imádkoznak, látogatnak el a közeli templomokba, és Konfuciusz – a legnagyobb kínai bölcs, aki egész életében a tanulás fontosságát hangsúlyozta – segítségét kérik fohászaikban az eredményes vizsgáért. Ha nem áll rendelkezésre templom egy fa is bőven megteszi, mint például az Anhui tartománybeli Liulan városában. A Maotanchang középiskola udvarában található tekintélyes méretű fát évről évre keresik fel aggódó anyák és apák. Az intézményt szokás „gao-kaomalom”-nak is hívni, éppen azért, mert az itt vizsgázók mindig magas pontszámot érnek el a nehéz teszten. A híres fát így nem kevés imádkozó szülő veszi körül a gaokao alatt a jó szerencse reményében.

Csúcsformában vizsgázni

Hogy megértsük mennyire fontos az, hogy a teszt napján minden flottul menjen, talán az egyik legmeglepőbb dolog az, hogy vannak lányok, akik fogamzásgátló tabletták szedésével igyekeznek szabályozni a havi periódusukat, így késleltetve ciklusukat a vizsga utánra.

A hormonháztartásba való beavatkozás azonban nem az egyetlen módja a diákoknak arra, hogy beavatkozzanak szervezetük működésébe a gaokao idején. Egy másik érdekes eset a Hebei tartománybeli Hengshui középiskolában történt, ahol több mint 100 hallgató vett részt a pekingi egyetemek kezdeményezésében, amikor a tanulók intravénás terápiát kaptak annak érdekében, hogy növeljék koncentrációs képességüket. A mentális

egészség

Mellényre írt puska a Qing-dinasztia korából

megőrzése is kiemelten fontos ebben az időszakban, a stressz levezetésére eklatáns például a 2016-ban Anhui tartományban történt megmozdulás, amikor a vizsga kezdete előtt 2200 diák összesen 12 000 léggömböt kevesebb mint egy perc alatt lyukasztott ki. Láthatjuk, hogy

a diákok és a szülők szinte mindent megtesznek a vizsgáért.

De mi van akkor, ha az ima és a fizikai-mentális jóllét sem segít?

...akkor ott van a vizsgacsálás, amelynek a legkülönbözőbb módját próbálták már meg szülők és diákok egyaránt, noha az állam szigorú büntetésekkel próbálja redukálni a jelenséget (Zhou, 2017).

A vizsgacsálók száma a kormány minden korlátozása ellenére évről évre nő, és úgy tűnik, a leleményes diákok sorra megtalálják az utat a csaláshoz. Az ujjlenyomatos vizsgálat előtt például a felbékelt vizsgázó volt a leggyakoribb vizsgacsálási mód.

Az ujjlenyomat-vizsgálaton túl a legmodernebb egyetemek már bevezették az íriszvizsgálatot is. Ezeken a modern ellenőrző eszközökön nincs mit csodálkozni, hiszen Kína többek között a telekommunikációs technológia fellelvára. Az is természetes, hogy a gyártók is felkapták a fejüket a profit lehetőségén, és próbálják kiszolgálni a titkon csálni vágyókat. Például létezik olyan toll, amelybe egy nagyon kis méretű kamera van elhelyezve, illetve hangvevő és -adó készülék. A legmodernebb miniatűr eszközök közel egymillió magyar forintba kerülnek, van olyan is, amelyik kinézetére egy az egyben egy radír formájára emlékeztet, és segítségével a diákok elektronikusan kaphatják meg a tesztválaszokat (Wang, 2015). Ám nem éri meg drága készülékeket venni, 2012-ben például több tucat tanu-

lót fogtak el kis kamerák használataért. A csalásokat természetesen minden évben lehozza a sajtó, és komoly intézkedések vannak ezek megelőzésére. Ez alatt nem feltétlenül a szigorú ellenőrzésekre és büntetésekre kell gondolni, de a morális iránymutatásra is, az iskolákban tanárok hívják fel a figyelmet arra, hogy csalni se magunk, se mások számára nem igazságos cselekedet, és nem összeegyeztethető a konfuciánus értékrenddel.

Az erkölcsi iránymutatáson túl, biztos, ami biztos, 2015-ben már drónokat is bevetettek a hatóságok, hogy megnézzék használnak-e rádiót a diákok. Az ellenőrzésre használt hatrotoros drónok fél kilométeres körzetben képesek venni a rádióhullámokat, és pontosan be képesek azonosítani a rejtett fülhallgatót használó diákokat.

Természetesen hiába minden intézkedés csalók mindig lesznek. Ráadásul, nem feltétlenül a diákokra kell itt gondolni, hiszen a szülők is iparkodnak mindent megtenni a magas vizsgapontokért, sokan hagyományos módszerekre esküsznek, és próbálnak helyi tisztviselőket megvesztegetni, hogy adják oda a vizsgalapokat; mindezt reménytelenül, hiszen a rendszer szuperbiztos. A vizsgalapokat szállító járművek útját, GPS-szel figyelik, a vizsgalapokat biztonsági ellenőrök viszik be a vizsgaterembe, vagyis igyekeznek teljes körű ellenőrzést végezni. Mi sem bizonyítja az előbb említetteket jobban, minthogy annak érdekében, hogy megakadályozzák a vizsgacsalást,

szabványosították a vizsgatermeket, szabályozták az elektronikus ellenőrző berendezésekhez való hozzáférést a sport-, a művészeti és a szakmai vizsgákon, ezzel teljes felügyeletet biztosítva a diákoknak és a vizsgáztatóknak. Ráadásul a vizsga alatt, illetve a vizsga után is az Oktatási Minisztérium kirendeltsége végzi az ellenőrzést. A felügyeletet így részben a direkt erre a célra kiképzett tisztségviselők végzik (Ash, 2016).

Összefoglalva elmondható, hogy a kétnapos vizsga nagyon fontos a diákok életében, sőt meghatározója a mindennapi diskurzusnak is, hiszen a gaokao időszak alatt a médiumok is csak erre fókuszálnak. A kínai diákok, ahogy átlépik a középiskola küszöbét, már hallanak a vizsgáról és annak kardinális jelentőségéről. A modern világ vívmányai pedig egyúttal akadályozzák és támogatják a vizsgákon való csalást, ezt viszonylag könnyű mérni, hiszen minden évben jó számmal kísérlik meg a vizsgacsalást.

Hivatkozások

- ALEC, ASH China's gaokao the world's toughest school exam? 2016 október. The Guardian url: <https://www.theguardian.com/world/2016/oct/12/gaokao-china-toughest-school-exam-in-world> (Utolsó letöltés: 2022. július 7.)
- EDWARD WANG 2015. Test That Can Determine the Course of Life in China Gets a Closer Examination URL: http://sites.utexas.edu/chinaecon/files/2015/06/NYT_Test-That-Can-Determine.pdf (Utolsó letöltés: 2022. július 7.)
- "Unusual stress relief for students undertaking gaokao." 2017 China Daily URL: http://blog.sina.com.cn/s/blog_5dab5b730102xbif.html (Utolsó letöltés: 2022. július 7.)
- "Pilgrims" visit the sacred tree in Maotanchang Middle School 2014. Június Guangming Online URL: http://en.gmw.cn/2014-06/06/content_11706468.htm (Utolsó letöltés: 2022. július 7.)
- ZHOU WENTING 2017. Gaokao reform helps relieve stress Daily China URL: http://www.china-daily.com.cn/china/2017-06/05/content_29614713.htm (Utolsó letöltés: 2022. július 7.)

Gájasz Enikő a Pázmány Péter Katolikus Egyetem kínai szakán diplomázott 2018-ban, majd a Zhejiang Egyetemen végzett Kína-tanulmányok mesterszakon, jelenleg az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskolájának hallgatója, kutatási területe a modern társadalmi folyamatok leképezése a mai mandarin nyelvben.

KÍNAI DIVATTÖRTÉNET

Zöld menyasszonyi ruhán át a vörös sárkányköntösig – ennyire színes a kínai divattörténet –

A hagyományos kínai öltözködés szinte elválaszthatatlan a színektől, amelyek fontos szerepet töltenek be a távol-keleti ország kultúrájában. A színek minden korszakban nagy jelentőséggel bírtak; státuszszimbólumként és rangjelzőként is hangsúlyosak voltak, továbbá a fontos események, alkalmak is megkívánták bizonyos színek megjelenését. Már maga Konfuciusz is említést tesz arra vonatkozóan, hogy mennyire meghatározó az, hogy milyen színű ruhát öltünk magunkra. A kínai viselettörténetben megjelenő színek szimbolikáját Torma Laura írásán keresztül ismerjük meg.

罗兰大学汉学专业博士生陶络岚带领读者走进中国的时尚史，
探索中国传统服饰的色彩世界。

A kínai kultúrában a különböző színek szimbolikus jelentésén és esztétikai minőségén túl az öltözködésben megszabott helyen és módon, gyakran sajátos jelentéssel tűnnek fel. Először is fontos figyelmet szentelnünk arra, hogy a távol-keleti országban miként csoportosítják a színeket.

Megkülönböztetünk alapszíneket,
amelyek hagyományosan
a kékeszöld (青 *qīng*),
a vörös (赤 *chì* vagy 朱 *zhū*),
a sárga (黄 *huáng*),
a fehér (白 *bái*)
és a fekete (黑 *hēi* vagy 玄 *xuán*).

Az említett alapszínek szerepelnek a Keleten jól ismert öt elem elméletében is, amely szerint a tűz elemhez a vörös, a fémhez a fehér, a fához

a kékeszöld, a földhöz a sárga, a víz elemhez pedig a fekete szín tartozik. A színekhez továbbá hagyományosan égtájak és évszakok is kötődnek. A kékeszöldhöz a kelet és a tavasz, a vöröshöz a dél és a nyár, a fehérhez a nyugat és az ősz, a feketéhez az észak és a tél, a sárgához pedig az ötödik égtáj, a közép és a késő nyár időszaka. Az alapszínek mellett a másodlagos vagy köztes színek (间色 *jiānsè*) is ismertek a hagyományos kínai kultúrában. A másodlagos színek közé tartozik többek között a bíbor (紫 *zǐ*), a piros (红 *hóng*), a zöld (绿 *lǜ*) és a kék (蓝 *lán*). A kínai divattörténet során a színek több szempontból is fontos szerepet töltek be, egyrészt rangjelző jelentéssel bírtak, és státuszszimbólumként funkcionáltak, továbbá egyes alkalmakhoz is bizonyos meghatározott színek kapcsolódtak.

Az előállítható színek köre és textilszínezési technikák az öltözködéshez szorosan köthető textilkészítés fejlődésével folyamatosan bővültek. Ugyanakkor a színezett anyagok mindig drágábbak voltak a nyers színű kelméknél, így a színezetlen anyag, ami drapp, bézs, sárgás, szürkés színű volt, mindig is a szegényebb társadalmi rétegekhez kötődött. Ezzel szemben az élénk színű darabok a magas társadalmi státuszt vagy jó anyagi körülményeket tükrözték. Nemcsak egyszínű ruhák esetében igaz ez, minél gazdagabb díszítésű volt az anyag, viselője annál tehetősebb volt. A kelmék dekorálása pedig számtalan módon történhetett: akár már a textil szövése során, akár az anyag festése során, akár utólag a kész darabra. A sávolyozás technikája folyamán például szövéskor kerültek fel a különböző geometrikus, növényi vagy állati minták.

A mintás szövésű brokátok már a Szétagoltság korában (220–589) népszerűek voltak. Az anyag festése során is számos technikával tették mintássá a textileket. Korai nyomott mintás anyagok a Han-korból (i. e. 206 – i. sz. 220) is fennmaradtak, a Tang-kortól pedig igazán elterjedt a batikolás, a dúc- és a szitanyomás technikája. A ruha díszítésének is számos módja terjedt el, mint például a különböző hímzéstéchnikák. A társadalmi háttérén túl, az is befolyásolta az öltözet színét, hogy milyen eseményen vettek részt.

Már Konfuciusz is értekezett az alkalomnak megfelelő viselet és színpárosítás fontosságáról, illetve tanítványai feljegyezték, hogy maga a mester is ennek megfelelően választotta meg ruháit.

„[Télen] bárányprém fölött fekete ruhát, szarvasprém fölött fehér ruhát, rókaprém fölött sárga ruhát viselt [mindig az állat színének megfelelően].”

„A nemes ember [Konfuciusz] nem viselt vörössel szegélyezett kék színű gallért, sem pedig vörössel szegélyezett fekete gallért. Mindennapi ruháján sohasem alkalmazott fehérén vöröslő vagy lila színt.”

A fenti idézetből kitűnik, hogy a színek párosításának, az öltözködés harmóniájának nagy jelentőséget tulajdonított Konfuciusz.

Az idézetből látszik, hogy a mester tiszteletben tartja az egyes alkalmakra fenntartott viseleteket: hétköznap nem viselt vörössel szegélyezett kék gallért, mert ez a böjti ruha kelléke volt, illetve vörössel szegélyezett fekete gallért sem, mert ez a gyász jele volt, illetve nem viselt fehérén vöröslő és lila színeket sem – ezek köztes, azaz szabálytalan színek voltak, nőkhöz illő színnek tartották őket.

A szakrális eseményekhez, mint például áldozatbemutatás, böjt stb., szigorúan szabott öltözködési normák tartoztak. Ugyanígy a gyász rítusai közé tartozott a megfelelő anyagú és színű (általában festetlen, durva anyagból készült) viselet. Továbbá az örömteli eseményekhez is köthetők bizonyos színek, így például az esküvői szertartásokon hordott ruhák színe is viszonylag kötött volt.

A

Tang-korban
alakult ki a szokás, amely
szerint

a vőlegény vörösbe,
a menyasszony zöldbe öltözik,
ez aztán később megfordult,
a Ming-korban a vőlegény viselt zöldet, a
menyasszony pedig vöröset.

Érdekes továbbá, hogy az esküvő napján mindenki saját rangjánál eggyel magasabb rangnak megfelelő öltözetet, eggyel előkelőbb színt viselhetett.

A színek tehát státuszjelző funkcióval rendelkeztek, és mint ilyenek szigorú szabályozás alá estek, mind a köznép, mind a nemesek, hivatalnokok esetében.

A kínai dinasztiák jelképei közé tartozott az uralkodóház által választott szín (尚色 *shàngsè*), amely általában az öt alapszín egyike volt. Ez a szokás már a legkorábbi történelmi dinasztiák esetében is igazolható: a Shang-dinasztia (i. e. 17. sz. – 1046) színe a fehér, a Zhou-dinasztiáé (i. e. 1046 – 256) a vörös, a Qiné (i. e. 221 – 206) pedig a fekete volt; a későbbi dinasztiák is főként ezt a három színt választották jelképükké (Gao 2012).

Az uralkodói viseletek is főként ezeket a dinasztikus színeket tükrözték. A Shang-kortól kezdve az uralkodó legelőkelőbb viselete a mianfu (冕服 *miǎnfú*) volt, amelyet a legfontosabb ceremoniális alkalmakon, például fontos áldozatbemutatók alkalmával öltött magára. A mianfu egy kétrészes viselet, a felsőtesten viselt fekete színű xuanyi-ből (玄衣 *xuányī* azaz fekete ruha) és a vörös színű alsó xunchangból (纁裳 *xūncháng* szó szerint piros ruha) állt. A mianfu-t az úgynevezett mianguan (冕冠 *miǎnguān*) korona egészítette ki, amelyről elől és hátul az öt alapszínben pompázó fűzött gyöngysorok lógtak le.

Egy további szín is kapcsolódik az uralkodói hatalomhoz, a sárga. A kínai kultúrában a sárga szín leginkább az anyaföldhöz köthető, hiszen a Sárga-folyó és a folyása mentén löszös, sárgás föld a kínai civilizáció bölcsője. A sárga továbbá a középső égtájhoz kötődik, csakúgy mint az uralkodó személye. Idővel így a sárga színt a császárral kötötték össze, részben azért, mert több dinasztia alatt is hosszabb-rövidebb ideig hivatalos szín volt (Han 104–26, Wei 220–266, Tang 750–907, Qing 1644–1912), részben pedig azért, mert a Sui-dinasztiától kezdve a császári viseleteken is megjelent (Gao 2012). A Tang-korban egy időben be is tiltották a sárga és vörös ruhák viselését a közemberek számára, ezeket a színeket a császári család, illetve bizonyos esetekben a nemesek, hivatalnokok részére tartották fenn (Lang 2017).

A Tang-dinasztiától kezdve
a császár hivatalos viseletei közé
tartozott
a sárkányköntös is
(龙袍 *lóngpáo*).

A sárkányköntös a rajta szereplő
kilenc hímezett sárkányról – a császár
szimbóluma – kapta nevét.

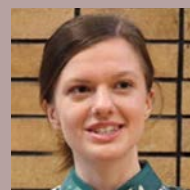
A sárkányköntös alapszíne leggyakrabban sárga, vörös vagy sötétkék. Az uralkodón kívül a magas rangú hivatalnokok is hordhattak sárkányköntöst, de soha nem sárga színűt, az a császár privilégiuma volt. Az udvari hivatalnokok öltözködését is szigorú rendelkezések szabták meg, mindig alkalomhoz illőnek kellett lenniük, és a rangjukat is tükrözniük kellett. A titulus szerinti megkülönböztetés eszköze a ruhák színének és díszítőelemeinek szigorú szabályozása volt.

A legalaposabb rendszer a Ming- (1368–1644) és a Qing-dinasztia (1644–1912) alatt volt érvényben. A rendszer a hivatalnokokat kilenc osztályba (品 *pǐn*) sorolta. Az első, második, harmadik és negyedik osztályba tartozó hivatalnokok ruhája piros alapszínű volt, az ötödiktől a hetedik szintig sötétkék, a nyolcadik, kilencedik, illetve ez alatti hivatalnokok pedig zöld udvari ruhát viseltek. Az udvari viselet egész testet eltakaró egyberészes bő köntös volt, így mivel a szín nagy felületen látszódott, a hivatalnokok már messziről felismerték, hogy a másik milyen rangú, és ennek megfelelően viselkedtek vele szemben.

Hivatkozások

- Bogushevskaya, V. 2016. "Ancient Chinese 'Five Colors' Theory: What Does Its Semantic Analysis Reveal?" In: Goldman R. B. (ed.) *Essays in Global Color History*. Piscataway: Gorgis Press, 225–244.
- Gao J. 2012. Official Colours of Chinese Regimes: "A Panchronic Philological Study with Historical Accounts of China." *Trames Journal of the Humanities and Social Sciences* 16(3): 237–285..
- 华梅 (Hua Mei) 2004. 古代服饰 (Gudai fushi). 北京: 文物出版社.
- Lang Q. 2017. The "Red" Finery System in the Sui and Tang Dynasties. In: *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 172. Proceedings of the 4th International Conference on Education, Management, Arts, Economics and Social Science (ICEMAESS 2017).
- Wu J. 2011. "The Evolution of Basic Color Terms in Chinese." *Journal of Chinese Linguistics* 39(1): 76–122.

Torma Laura

az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett diplomát keleti nyelvek és kultúrák alapszakon, illetve fordító-tolmács mesterszakon. Jelenleg az ELTE Nyelvtudományi doktori iskolájának hallgatója, ahol a kortárs kínai irodalmat és a kínai diaszpóra irodalmát kutatja. 2020 óta heti rendszerességgel frissülő blogján, a Tusolón ír a kínai kultúráról, irodalomról és nyelvről.

**Elmén uralkodó bábuk,
edénybe kevert rovarok mérgé,
halálos vacsorák:**

Ilyen volt a fekete mágia a régi Kínában

Nem találunk kultúrát, amelynek nem képezi részét a transzcendens világról való gondolkodás, ahol pedig megjelennek a természetfeletti erők, ott azonnal jön az az elgondolás is, hogy mégis hogyan lehetne ezeket a rajtunk túlmutató erőket mozgósítani. A misztikus világnak hangot adók Kínában is megjelentek, a „varázslást” végző személyek a „sámánok”, kínaiul *wu*-k voltak. A *wu*-kat különböző feladatokkal bízták meg, sokszor ezek a megrendelések rombolóak voltak, azaz igyekeztek megfelelően ártani a célszemélynek. Volt, hogy a rontás kutya képében jelent meg, vagy éppen egy bábút rejtettek el, hogy az „titkos” jelenlétével hasson az áldozat gondolkodására. A fekete mágiához szorosan köthető a mérge, amelyet gyakorta használták a trónörökösök, hiszen az uralkodó megmérgezése sokkal praktikusabb megoldásnak bizonyult, mint egy véres puccs. A fekete mágia rejtelseibe Olajos István avat be minket.

罗兰大学汉学专业博士生王哲在其文章中剖析了“蛊”字，
着重讲述了中国的“巫”术。

A fekete mágia említésekor az első gondolatok, amelyek eszünkbe juthatnak – legalábbis itt, a nyugati féltekén –, feltehetőleg különböző varázslókról fognak szólni, akik pálcákat vadul forgatva szórnak átkokat és rontásokat egymásra, vagy mérgekeverőkről, akik kétes tartalmú fiolákból csepegtetnek még kétesebb színű folyadékokat a gyanútlan emberek kupájába. Ezekkel az asszociációkkal pedig nem is tévedünk sokat. A fekete mágia ugyanis kifejezetten azt a mágiát jelöli, amelynek célja, hogy valamilyen sérülést, illetve ártást okozzon egy kiválasztott célszemélynek. Ugyanakkor, ha e kifejezés értelmét egy másik kultúrkörben – esetünkben a kínaiban – vizsgáljuk, nem meglepő módon eltéréseket tapasztalhatunk a fogalom jelentésében. A jelen írás célja tehát, hogy feltárja a fekete mágia sajátos jellemzőit és történeti sajátosságait a Középső Birodalomban, és hogy a különböző enciklopédiák történeteinek keresztül bemutassa használatát a kínai középkorban.

A kínai fogalom, amelyet a fekete mágiával leggyakrabban szoktak azonosítani az úgynevezett *gu* vagy *gu* mérge (Feng–Shryock 1935, 1). Magának a kifejezésnek igen hosszú története van, hiszen a *gu* írásjegyet már a jóslócsontokon is megtalálhatjuk, amelyek az i. e. 14–11. századból származnak. A későbbiekben a különböző korok eltérő jelentéstartalmakkal gazdagították a fogalmat, és így alakult ki a modern jelentése, amely egy meglehetősen izgalmas, bár viszonylag egyszerű folyamatot jelöl. Lényege, hogy számos mérges kígyót és mérgező rovarot gyűjtünk egybe, amelyeket egy edénybe zárunk. Az állatok egymásra támadnak, és harcolnak egymással, addig, amíg csak egy túlélő marad. Ezt a túlélőt, illetve a belőle kinyert mérget nevezik *gu*-nak, amely magában hordozza a többi állat mérgét is (Needham–Wang 1956, 136). Éppen e miatt a magas koncentrációjú és kevert mérge miatt pedig rendkívül alkalmas arra, hogy más embereknek lehessen ártani vele.

虫
虫
皿

gu, a mérég

Puccs helyett gu

Az ártás viszont eltér a nálunk tapasztalt ártástól. A *gu* (mérég) bár valóban képes arra, hogy beteggé tegye az embert, sőt arra is, hogy megölje, ugyanakkor a *gu* használatának elsődleges célja nem a bosszú volt.

Sokkal inkább arra alkalmazta a „varázsló”, hogy megszerezze vele az áldozatnak a vagyonát (Feng–Shryock 1935, 1). Továbbá, bár talán a *gu*-ra egyfajta méregként tekintünk a fentebbi leírás miatt, a fogalom mégis inkább egy ártó szellemet jelölt, amely ura parancsának engedelmeskedett. Ahhoz azonban, hogy még jobban megérthessük a *gu* természetét és „használatát”, át kell tekintenünk, hogy vajon hogyan vélekedtek róla a korábbi időszakokban.

A *gu* 蠱 mérég
jóslócsont
(jiaguwen 甲骨文) jele

A *gu* 蠱 mérég
kispecsét írásjele

A *gu* írásjegy már a jóslócsontokon is fellelhető volt, érdekesség, hogy maga az írásjegy elemeinek összetétele nem sokat változott az évezredek során, pusztán abban különbözik a modern írásjegy a jóslócsontjeltől, hogy sokkal stilizáltabb formában jeleníti meg ugyanazokat az elemeket. De melyek is ezek az elemek?

A *gu* írásjegy két fő részre bontható. A felső része a 'féreg' vagy 'rovar' jelentéssel bíró chong írásjegy, míg az alsó részét az 'edény, korsó' jelentésű min írásjegy adja. És bár ezeknek az írásjegyeknek a képi jelentése a modern írásjegyben nehezen ismerhető fel, ha a jóslócsont jelre pillantunk, viszonylag hamar kirajzolódik előttünk a rovar és az edény alakja.

A mérég

Az írásjegyet alkotó elemek jelentésének kombinálásával pedig elő is állhatunk a jóslócsontjel egy lehetséges értelmezésével, amely szerint egy rovarokkal teli edényt jelöl. Ez az értelmezés pedig igen közel áll a már említett jelentéshez, miszerint rovarokat harcoltattak egymással életre-halálra egy edényben. Ha pedig az írásjegyet nemcsak önmagában vizsgáljuk, hanem elemezzük a jóslócsontfeliratokat, amelyekben szerepelnek, akkor felfedezhetjük, hogy a *gu* főleg olyan jóslásokban szerepel, amelyek valamilyen betegséggel kapcsolatosak, sőt egyes kutatók úgy értelmezik az írásjegyet, hogy az elhunyt ős erejét szimbolizálja, amellyel betegséget okoz az élők között (Marshall 2001, 129). A Han-dinasztia idején (i.e. 202 – i.sz. 220), illetve az ezt követő Hat dinasztia kora alatt (220–589) ért be az a folyamat, amelynek során

a *gu* jóslócsontokon szereplő 'betegség' jelentése átalakult 'mérég' jelentéssé.

Ebben az időszakban főként a déli területeken találkozhatunk a *gu* mérég használatával, ahol az áldozatok ételébe, italába keverték a szert, ami szép lassan, akár hónapokkal később végzett velük.

Wu, avagy a sámán

Egy másik jellegzetessége ennek az időszaknak, hogy a *gu* használata szinte teljesen összefonódott a *wu*-k („sámánok”) tevékenységével, és megjelent a *wugu* kifejezés, amely kifejezetten a fekete mágia azon típusát jelölte, amelynek végrehajtását a *wu* intézte (Lin 1994, 239). De mi eredményezte, hogy a *gu*-t egyre inkább méregként értelmezték, és hogy főleg a *wu*-k egyik jellegzetes tevékenységeként tartották számon? A válasz a történelmi és társadalmi változásokban keresendő. A Hat dinasztia korában rendkívül meggyengült a központi hatalom, és az emberek létbiztonsága is veszélybe került. Anarchikus helyzet alakult ki, amelyben katonai diktatúrák jelentek meg, és ahol számos rövid életű dinasztia váltotta egymást.

A nagy bizonytalanságban az emberek egyre inkább fordultak a természetfeletti lények, a szellemek segítségé felé. A velük való kapcsolattartás leghatékonyabb mesterei pedig a *wu*-k, „sámánok” voltak.

A *wu*-k szerepének növekedését segítette elő az a tény is, hogy az északi, hódító nomád törzsek és a déli, már leigázott népek között is virágoztak a sámánikus hiedelmek és szokások, amelyek kisebb-nagyobb mértékben hatottak a kínai társadalomra is (Lin 1994, 4–6).

Viszont nemcsak az átlagember hagyatkozott a természetfeletti segítségére, hanem a császári udvartagjai is igénybe vették a *wu*-k szolgáltatásait. Mivel pedig a *wu*-k képesek voltak a *gu* méreg alkalmazására, ezért a különböző udvari szereplők e mérgek segítségével rendezték hatalmi harcaikat, kifejezetten a Sui-dinasztia (581–618) ideje alatt (Zhao 2010, 184). A *wugu* alkalmazásának két igen nagy előnye volt számukra: egyrészt a mérgezéshez nem kellett fizikai, közelharcos támadást alkalmazni a kiszemelt áldozat ellen, tehát biztonságos volt, másrészt pedig egyfajta pszichés megnyugvást nyújtott az alkalmazó számára, hogy bármennyire is gyengébb az ellenfelénél, mégis tudott ártani neki (Lin 1994).

A gu

A *gu* méreg egyre nagyobb térhódításával párhuzamosan egyre többféle méreg jelent meg. A Sui-időszakban például egy ún. „repülő” *gu*-ról írnak, ami olyan, mint egy szellem, képes magától járni-kelni, és ha egy ember meglátja, akkor szörnyet hal (Feng–Shryock 1935, 8).

Egy további ismert változata volt még a *gu*-nak, az aranyhernyó- (*jincan*) méreg. Ez a *gu* úgy nézett ki, mint egy selyemhernyó, és selymet is evett. Gyengesége közé tartozott viszont, hogy félt a sündisznótól, ami teljesen ártalmatlanná tudta tenni.

Találkozhatunk még olyan *gu*-val is, amely nem közvetlenül az ember testét betegíti meg, hanem az elfogyasztott ételre hat. A feléledő (*tiaosheng*) *gu* például a gyomorban kezd hatni, és a megevett

ételeket kelti újra életre.

A lenyelt húsrá viszanő a bőr és a szőr a

gyomorban,

illetve szárnyas hús

esetén újra kinő az állat

lába és szárnya (Feng–

Shryock, 1935, 16).

Előfordult olyan is, hogy a méreg (*gu*) kutya (*quan*) képében jelent meg, és támadt rá a vacsoravendégre. Ez utóbbi, vagyis hogy a *gu* mérgezés a vacsora közben éri az áldozatot, rendkívül kedvelt témája lett a középkori mérgezésekkel foglalkozó művészeti alkotásoknak.

A megmérgezett vacsora ábrázolása a *Guanyinjing* 觀音經 szútrában Dunhuangból 敦煌

A bábu

Ugyanakkor a mérgezés központi eleme nemcsak a szellem lehetett, hanem egy bábu is. A *gu* mérgezésről szóló történetek nagy része tartalmaz utalást arra, hogy a mérgezést végző személy egy figurát és el az áldozat lakosztálya környékén, és nem a méreg ételbe helyezése, hanem ennek a bábunak a titkos jelenléte okozza a betegséget. Sőt olyan történetekkel is találkozhatunk, amelyekben a bábút nem mérgezésre, hanem az egyén irányítására használják. A következőkben a *Taiping yulan* és a *Taiping guangji* Song-kori (960–1127) enciklopédiák (*leishu*) *wu*-król szóló fejezeteinek *gu*-val kapcsolatos történeteiből hozok példát a bábuval történő beavatkozás szemléletéről.

Gao Pian megátkozása

A lexikonok egy igen érdekes története a *gu* embereket irányító hatásáról szól. A lexikonok szerzői igen fontosnak tarthatták ezeket a történeteket, hiszen mind a két említett műben megtalálhatjuk őket. Ezek az elbeszélések Gao Pianról (821–887) szólnak, aki a Tang-dinasztia (618–907) idején volt tábornok, és aki Lu Yongzhi „gonosz” mágus irányítása alatt állt. Az eszköz, amellyel Lu Yongzhi irányítása alá tudta vonni Gao Piant, egy egyszerű bábu volt, amelynek testét leláncolta, és szöggel ütötte át, illetve Gao Pian nevét véste bele. Maga a figura viszonylag nagy méretű volt, nagyjából 1 méter, és el volt ásva a földbe.

Összességében tehát elmondható, hogy bár jórészt szintén ártó szándékú, a kínai *gu*, fekete mágia fogalma kissé eltér a nyugati értelemben vett fekete mágia értelmezésétől, és fontosabb szerepet kap benne az áldozat vagyonának a megszerzése. Ezenkívül a kínai *gu* viszonylag sok változáson ment keresztül az évezredek során, és az eredeti jóslócsonton lévő 'betegség' jelentésből 'méreg' jelentésű fogalommá alakult át. A Hat dinasztia korára pedig a *wu*-k egyik kedvelt bűbájává vált, amellyel nemcsak megbetegíteni, de irányítani is tudták az áldozatukat.

Hivatkozások

- Feng, T. Y. – Shryock, John K. 1935. "The Black Magic in China Known as ku." *Journal of Americal Oriental Society* 55(1): 1–30.
- Lin, Fushi 林富士 1994. *Shamans and Shamanism in the Chiang-nan Area during the Six Dynasties Period (3rd– 6th c. A.D.)* Ph.D. Diss. Princeton.
- Marshall, S. J. 2001. *The Mandate of Heaven: Hidden History in the Book of Changes*. Columbia University Press.
- Mollier, Christine 2008. *Buddhism and Taoism Face to Face: Scripture, Ritual, and Iconographic Exchange in Medieval China*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
- Needham, Joseph – Wang, Ling 1956. "Science and Civilization in China. Volume 2. History of Scientific Thought". Cambridge University Press. 136.
- Zhao Rong Jun 赵容俊 2010. „Sui-Tang-Song shidai de wushu tezheng kaocha 隋唐宋时代的巫术特征考察 [Értekezés a Sui-Tang-Song dinasztiák wuizmusának sajátosságairól].” *Zhongguo wenhua yanjiu* 中国文化研究 2: 184.

Olajos István az Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett diplomát keleti nyelvek és kultúrák alapszakon és mesterszakon. Tanulmányait később Kínában folytatta, ahol Shangaiban a Kelet-Kína Tanárképző Egyetemen kínai nyelvtanári diplomát szerzett. Jelenleg az ELTE Nyelvtudományi doktori iskolájának hallgatója. Fő kutatási területe a kínai sámánizmus és a kínai sámán és a középkori kínai császári udvar kapcsolatainak vizsgálata.